

Stam brengt wat veraf is opnieuw dichtbij

MUSEA Bijna een kwart meer objecten presenteren en het toch laten lijken alsof er minder is. Het Stam stelt zijn objecten compact op zodat het gebouw zelf kan spreken. Met multimedia kan het zijn thema's uitdiepen en eigentijdse accenten geven.

Het Stam is tien jaar. In die tijd groeide de collectie van het Gentse stadsmuseum aan, namen de publiekswaachtingen toe en was het – zelfs voor een erfgoedmuseum – nodig om zijn verhaal dichterbij de tijd te brengen. De stad Gent had twee miljoen euro veul om deze updates waar te maken. De nieuwe museumopstelling brengt nog steeds chronologisch in beeld hoe de stad uitgroeiende tot wat ze nu is, maar de invulling is compleet herdacht. Het historisch onderzoek daarvoor begon drie jaar geleden al.

De aanpak is grondig doorgedacht en dat leidde tot heldere keuzes. Zo begint en eindigt het tentoonstellingsparcours met de geo-

grafische stad. Bij de start van het parcours is dat de stad in al haar uitgestrektheid. De nieuwe luchtfoto van de stad, met nu ook De Krook en de Ghelamco Arena, strekt zich uit van de vloer tot op de muur. Een vierkante meter is in het echt één vierkante kilometer. Als ik de muren kon oplopen, zou ik Gent na 25 kilometer volledig doorlopen hebben. Als ik omkijk zie ik onze fotograaf, een Gentenaar, naar zijn woonst zoeken. Hij is bijna thuis. Hij had ook de stratenzoeker kunnen raadplegen, een digitale toepassing waar je je straatnaam intikt en vervolgens de precieze locatie op de plattengrond krijgt. Het vernieuwde Stam maakt veel ge-

bruik van snel wendbare iPad-schermen, multimedia en digitale interactie.

Michiel Hendryckx

Al van in de gangen valt de keuze op om niet te overladen. Zo krijgt de historische Bijlokeabdij zelf de aandacht en is ze niet louter decor. Aan de wanden hangen foto's van Michiel Hendryckx, die een opdracht kreeg om de stad in beeld te brengen. In zijn zicht op de Gentse haven weet hij eenduidige kleurruimtes te captureren en zijn foto van een collegezaal vol gemaskerde studenten zal uitgroeien tot een tijdsdocument van het coronajaar.

In alle zalen, waarin we geleidelijk oprukken van de elfde eeuw naar het heden, blijft de opstelling sober en smaakvol. Objecten staan in clusters opgesteld zodat de ruimte kan ademen. Transparante meubelstukken laten een zicht toe op de achterliggende wanden. Zo staan de stalen contouren van het Gravensteen en de Sint-Janskerk op hoge reigerpoten – geen twijfel dat kinderen hier straks onderdoor lopen.

Het radicalisme is dat idee doorgetrokken in de veertiende-eeuwse abdijrefectuur. Die is met zijn impo-nerende houten tongewelf en zijn wandbreed fresco een presentatie op zich. Een animatie in de haard trekt de aandacht en lukt de toeschouwer binnen. In de zaalernaast richt een metershooog opgespannen stuk laken de blik naar boven, naar

De veertiende-eeuwse abdijrefectuur is met zijn houten tongewelf en zijn wandbreed fresco een presentatie op zich.

de nok van deze gewezen slaapzaal. De finesse van de museologie zijn hier deskundig aangewend.

Doornikse steen

Het Stam spreekt na zijn vervelling de toeschouwer niet langer aan via tekstbordjes waarop de expert do-

ceert. Het museum laat haast voelend uit welke materialen de gebouwen in de loop der tijden zijn opgetrokken. Voor het ontstaan van de stad rond 1200 was dat Doornikse steen. Het was geen secure om die nog te vinden, want de steengroeven zijn allang uitgeput. Ste-

nen sokkels, uitgefreeste timpanen en gietijzeren pilaren: in een museum lijken ze zoveel kunstiger dan wanneer we ze in het straatbeeld achteloos voorbijlopen.

Hoewel de presentatie er luchtiger uitziet dan tevoren, zijn met de 425 tentoongestelde stukken bijna

De stad in al haar uitgestrektheid.

Stenen sokkels, uitgefreeste timpanen en gietijzeren pilaren: in een museum lijken ze zoveel kunstiger dan in het straatbeeld

een kwart meer objecten te zien. Enkele komen uit het depot, andere zijn nieuwkomers. Het immense schilderij dat de uitdieping van de waart Gentse Brugge voorstelt, is een langdurige brugreken van de Brugse Musea. Bij de reeks schilderijen die sociale verhalen uit de zeventiende en achttiende eeuw aankaarten, is er zelfs een nieuwe aanwinst. Toen de conservatoren op prospectie gingen om *Het kopje thee* van Jean Emmanuel van Reyschoot te bruiklenen, om daarmee de nieuwe luxe van die tijd te illustreren, kregen ze onverwacht de kans het aan te kopen. Het bellenbord van de Rabottoren gingen ze dan weer eigenhandig verwijderen toen de toren ontmanteld werd.

Omdat een erfgoedvoorzorg maar een beperkt deel van de geschiedenis vertelt, vervolgde het Stam zijn verhaal met multimediale middelen. De periode voor 1600 krijgt een aanvulling met 'marktverhalen', geprojecteerde tekeningen op de muren waarin minder-

heidsgroepen zichtbaar gemaakt worden. Het museum belicht zo bijvoorbeeld thema's als seksuele diversiteit of de rol van de vrouw in de economie. Hier zou het Stam verder kunnen gaan, want deze tekeningen doen niet meer dan het thema aanwezig maken. Dat doet het museum wel in de zaal met de recentste geschiedenis, waar tussen de talloze gebeurtenissen een trommel van Famba staat, de perussiegroep van feministisch-lesbische vrouwen. In tegenstelling tot de vroegere opstelling bestaat deze zaal niet langer overwegend uit reproducties, maar uit originele stukken.

Boxen

De laatste zaal grijpt terug naar het geografische Gent van de eerste zaal. Het Stam zoomt er systematisch in op één vierkante kilometer van het stadsplan. Het wil er de verhalen van de wijken ontginnen door hun bewoners te bevragen en de eigenheid te traceren. Een eerste proeve daarvan was het Neuseplein, nabij de beluiken van de eerste textielarbeiders. Bij een tweede onderzoek, aan de Brugse Poort, viel gaandeweg op hoeveel garageboxen er overal achter de huizenrijen zaten. De kaart die deze boxen een voor een lokaliseert, lijkt wel op hol te slaan. *Close readings* kunnen kenmerken ontvullen van een stad die we al lang dachten te kennen.

Tekst Geert Sels
Foto's Alexander Meuers

Objecten staan in clusters opgesteld zodat de ruimte kan ademen.